

001.81
Ш 65

Є.К. Шишкіна, О.О. Носирєв

Методологія наукових досліджень

Навчальний посібник

Харків
2014

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«ХАРКІВСЬКИЙ ПОЛІТЕХНІЧНИЙ ІНСТИТУТ»

Є. К. Шишкіна, О. О. Носирєв

**МЕТОДОЛОГІЯ НАУКОВИХ
ДОСЛІДЖЕНЬ**

Навчальний посібник

Харків

2014

УДК 001.891.3

ББК 72я73

Рекомендовано до друку редакційно-видавничою радою Національного технічного університету «Харківський політехнічний інститут» (протокол № 2 від 24.12.2014 р.)

Рецензенти:

Пушкар О. І. - доктор економічних наук, професор, заслужений діяч науки і техніки України, академік Академії економічних наук, зав. кафедри комп'ютерних систем і технологій Харківського національного економічного університету імені С. Кузнеця;

Горовий Д. А. - доктор економічних наук, доцент кафедри економіки підприємства Харківського національного автомобільно-дорожнього університету.

Шишкіна Є. К., Носирев О. О. *Методологія наукових досліджень* [Текст]: навч. посіб. / Є. К. Шишкіна, О. О. Носирев. - Х.: Вид-во «Діса плюс», 2014.-200 с.

ISBN 978-617-7064-43-4

В роботі розкрито методологічні основи сучасної науки, проаналізовано технологію організації наукового дослідження, представлено основні види і форми науково-дослідної роботи, її структуру та основні етапи, досліджено рівні та методи наукової роботи, подано загальні відомості про оформлення результатів наукових досліджень, розкрито особливості їхнього впровадження у практику та оцінки ефективності.

Для студентів економічних та гуманітарних спеціальностей всіх форм навчання, аспірантів, викладачів, спеціалістів-практиків та широкого кола науково-педагогічних працівників.

УДК 001.891.3

ББК 72я73

ISBN 978-617-7064-43-4

© Є. К.Шишкіна, О. О.Носирев, 2014

© НТУ«ХП», 2014

ЗМІСТ

ВСТУП.....	5
ТЕМА 1. НАУКА: ПОНЯТТЯ ТА ЕТАПИ РОЗВИТКУ.....	8
1. Підходи до визначення науки, її мета, функції, структура, категорії.....	8
2. Класифікації наук.....	10
3. Етапи розвитку науки. Науково-технічний прогрес.....	13
4. Поняття, предмет та етапи становлення наукознавства.....	18
ТЕМА 2. КОНЦЕПТУАЛЬНІ ОСНОВИ НАУКОВОГО ПІЗНАННЯ.....	28
1. Сутність наукового пізнання.....	28
2. Поняття наукового мислення та наукового знання.....	31
3. Філософсько-методологічні основи наукового пізнання.....	36
4. Універсальні методи і загальні принципи наукового пізнання.....	45
ТЕМА 3. НАУКОВЕ ДОСЛІДЖЕННЯ.....	53
1. Наукове дослідження, його об'єкт, предмет та види.....	53
2. Поняття про методологію та метод наукового дослідження.....	55
3. Типологія методів наукових досліджень.....	59
ТЕМА 4. ТЕХНОЛОГІЯ ДОСЛІДНИЦЬКОЇ РОБОТИ.....	67
1. Основні етапи наукового дослідження.....	67
2. Формулювання проблеми дослідження.....	73
3. Робота над гіпотезою наукового дослідження.....	85
4. Проведення дослідження та формування наукової теорії.....	91
ТЕМА 5. РІВНІ ТА МЕТОДИ НАУКОВОГО ДОСЛІДЖЕННЯ.....	100
1. Рівні наукового дослідження.....	100
2. Методи теоретичного рівня наукового дослідження.....	110
3. Методи емпіричного та теоретичного рівнів дослідження.....	115
4. Методи емпіричного рівня наукового дослідження.....	131

ТЕМА 6. ОФОРМЛЕННЯ, ВПРОВАДЖЕННЯ ТА ОЦІНКА

РЕЗУЛЬТАТІВ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ.....	138
1. Види студентських навчально-дослідних робіт та загальні вимоги до їхнього оформлення.....	138
2. Вимоги до структури й оформлення дисертацій та авторефератів.....	149
3. Особливості виконання НДЦР та оформлення їхньої звітної документації.....	165
4. Апробація результатів наукових досліджень.....	178
5. Впровадження і оцінка ефективності результатів наукових досліджень.....	188
ВИСНОВКИ.....	198